

'De kunst afkijken bij elkaar'

Leren om zélf je leeslessen te verbeteren, samen met Expertis, en de kunst afkijken bij collega's. Dat is de insteek van het traject begrijpend lezen dat basisschool Koningin Wilhelmina in september 2013 startte. De instructievaardigheden van de leerkrachten vormen de invalshoek. Directeur Antoinette Smit: "We willen actuele expertise in de school krijgen."

Expertis-adviseur Marcel Schmeier legde de teamleden tijdens een teambijeenkomst een onbegrijpelijke tekst voor. "Dat was verhelderend," zegt Antoinette Smit, directeur van obs Koningin Wilhelmina in Lekkerkerk. "Opeens beseften we hoe de kinderen zich moeten voelen bij een tekst waar ze niets van snappen. Geen wonder dat hun werkhouding dan minder wordt. Maar goed begrijpend kunnen lezen is absoluut vereist! Zonder die vaardigheid kun je niet succesvol zijn in onze maatschappij."

De school wilde de dalende trend in de leesscores koste wat kost keren. Ze had een paar jaar geleden de verbetering van het technisch lezen zelf al opgepakt. Nu wilde de school aan de slag met verbetering van het begrijpend lezen.

"We hebben het eerst zelf geprobeerd, maar het ontbrak ons aan actuele inzichten hoe je kinderen beter begrijpend laat lezen. Die kennis en expertise willen we in de school krijgen, daarom hebben we Expertis ingeschakeld. Als we de goede aanpak eenmaal weten en vaardig zijn geworden in het toepassen, kunnen we het later zelf."

Een kroon voor iedere leerkracht

Het traject kreeg *Een kroon voor iedere leerkracht* mee als motto. Begonnen werd met een oriënterende bijeenkomst. Antoinette Smit: "Samen met de adviseur verkenden we waar we stonden en waar we naar toe wilden.

We maakten een trendanalyse en formuleerden doelen voor de korte termijn en voor de lange termijn." Er kwam een stuurgroep waar ze zelf aan deelneemt, want voor schoolverbetering is de directeur onontbeerlijk.

Na de zomervakantie vond de daadwerkelijke start plaats met een bijeenkomst voor de betrokken leerkrachten van groep 5 t/m 8 en de intern begeleider. Veel aspecten passeerden de revue, zoals woordenschat,

leesstrategieën, werkhouding en technisch lezen. "Als iets ons duidelijk werd, dan is het wel dat die aspecten bij begrijpend lezen allemaal een rol spelen. We werden ons bewust van de samenhang." Goed begrijpend leren lezen is geen geïsoleerd gebeuren. In een tweede bijeenkomst kregen de leerkrachten richtlijnen voor onder meer 'modeling', het delen van de denkstappen in je hoofd met de leerlingen, terwijl je leest. Ook kregen ze tips voor het omgaan met verschillen tussen leerlingen. "Zo leerden we onder meer dat je tijdens de verlengde instructie eerst heel helder moet hebben waarom de leerlingen eigenlijk bij je zitten. Als je dat weet, kun je aansluiten op hun onderwijsbehoeften. Ook krijgen we soms een spiegel voorgehouden, dat maakt de bewustwording van je onderwijs nog sterker."

"De actuele kennis en expertise willen we in de school krijgen"

Individuele kwaliteiten

Door het traject ontstond er bij het team een tweede belangrijk inzicht: leerkrachten kunnen enorm verschillen in instructievaardigheden en profiteren van elkaars capaciteiten. Met name bij de klassenbezoeken blijkt dit aspect boven water te komen. Adviseur Marcel Schmeier observeert in alle groepen de lessen, samen met de intern begeleider, aan de hand van kijkwijzers. De feedback erna maakt leerkrachten sterker en de intern begeleider leert er ook veel van, geeft de directeur aan.

Het valt haar op dat er goed gekeken wordt naar individuele behoeften en kwaliteiten van leerkrachten. Wat de een kan, kan de ander nog niet en andersom. "Het is echt van het grootste belang dat leerkrachten zicht bewust zijn van hun manier van lesgeven. Ik stimuleer leerkrachten ook om bij elkaar de kunst af te kijken tijdens de les. Je kunt zoveel leren van elkaar. Zo nodig neem ik zelf een les over." De handelingsmogelijkheden van leerkrachten nemen toe door alle adviezen en richtlijnen, zo wordt duidelijk. Antoinette Smit: "Er is echt een bewustwording ontstaan dat goed begrijpend leren lezen verdergaat dan alleen het aanbieden van *Nieuwsbegrip*. Ook blijken we nog een slag te kunnen maken bij het woordenschatonderwijs. En de leerkrachten weten nu waar hun individuele verbeterpunten liggen. We gaan dan ook zeker door met de ingezette aanpak."

Maria de Jong

Het motto van de

Wilhelminaschool is *Een kroon*

voor iedere leerling. Een mooie metafoor voor het

streven om het beste uit ieder kind te halen en datgene mee te geven, waardoor hij of zij succesvol kan zijn.

Dit vraagt om goed onderwijs en excellente leerkrachten.

Het team van de Wilhelminaschool wilde de resultaten van begrijpend lezen verbeteren en dus is er ingezet op de bewustwording dat er binnen een schoolteam verschillen kunnen zijn in instructiekwaliteiten tussen leerkrachten. Tijdens de klassenbezoeken door de adviseur met de intern begeleider bleek dat de ene leerkracht excelleerde in een lesonderdeel, terwijl dat voor een ander nog moeilijk was. We zijn erin geslaagd om die verschillen zó te benoemen dat de leerkrachten nu gebruik kunnen maken van elkaars sterke punten. Dit was spannend, maar vormde de basis om samen de onderwijskwaliteit te gaan verbeteren.

Ook werd het de teamleden duidelijk dat begrijpend lezen geen apart vak is. Of kinderen goede begrijpende lezers worden, hangt af van de kwaliteit van het onderwijs in technisch lezen en woordenschat. Ook de algemene kennis en werkhouding spelen een belangrijke rol. Dit is voor de directie aanleiding om volgend jaar deze zaken ook aan te pakken en zodoende een stevige en duurzame basis te leggen voor goed begrijpend lees- onderwijs. Verder springen, dieper graven en een duurzaam resultaat!

Marcel Schmeier | adviseur

marcel.schmeier@expertis.nl

06 – 54 38 41 15